

The background of the slide is a light beige color with a pattern of white butterfly silhouettes scattered across it. The butterflies vary in size and orientation, some appearing to fly towards the right and others away from it.

Традиционна и онлайн култура – съвместно съжителство, но дали е мирно?

**Проф. Толя Стоицова, д.пс.н.
Департамент “Масови комуникации”
Нов български университет**

За понятието “култура”: Едуард Хол и 10-те ОСС

Искам само да ги припомня, за да ги съотнесем към разбирането, изразено в определението за “култура” на ЮНЕСКО.

Според големия изследовател Хол, културата може да се опише чрез 10 основни съобщителни системи (ОСС) и по този начин да се сравни с всяка друга.

Кои са тези 10 ОСС на Едуард Хол?

1. **Взаимодействие**
2. Асоцииране
3. Препитание
4. Бисексуалност
5. Териториалност
6. Темпоралност
7. Учене
8. Игра
9. Защита
10. Използване на материали

Определение на ЮНЕСКО

Перефразирано, освен *“литературата и изкуството”*, в понятието култура се включват и *начина на живот, формите на съжителство, ценностните системи, традициите и вярванията*“.

Българската култура

- И какво се случва в Интернет в нашата култура?
- Случват се наистина 2 алтернативни неща.

Българската култура

1. Разбира се, има образци на “висока” култура, или **култура в тесен смисъл**. Страници на музиканти и художници, които като отворим може да се насладим в зависимост от вкусовете си.
2. Има и страници, чатове или най-общо, “места” в интернет, на които като попаднем случайно, не просто се изненадваме, но се и ужасяваме. А понякога – те ни карат да се срамуваме, без да сме виновни. Просто, защото сме българи и страниците са български.

Пример за "висока" култура

За съжаление – има и други примери

“Омраза за забавление”

- В Mrazia.com разбираме, че най-силното чувство на българина е ... да мрази!
- Подобни страници са дали повод на колеги изследователи – Георги Апостолов и Луиза Шахбазян от Центъра за безопасен интернет, да етикетират тази част от онлайн културата като “омраза за забавление”.

Цитирам колегите, направили изследване

- “Освен омраза и дискриминация, в Интернет намират своето място и много форми на “социално приемлива” агресия като:
- Ключкарски сайтове;
- Страници, блогове и профили, създадени да осмиват и унижават потребител или група от потребители;
- Унизителни клипове и снимки, както и групи, които се организират около тях;

Цитатът продължава

- Чатове към игри;
- Сайтове за забавление чрез нападки срещу отделни индивиди или групи: пример за това е наскоро създаденият български сайт Mrazia.com с категории като “Мразя циганите”, “Мразя жените”, “Мразя 23-о училище”, в които потребителите могат да споделят гледната си точка”.

Къде сме ние?

- Какви са част от резултатите, свързани с изучаване на агресията в мрежата, включително и кибертормоза?
- Каква е разликата в интерпретациите в нашата и в някои други култури?
- Това са много сериозни въпроси, на които не може да се даде лесен и еднозначен отговор.

Къде сме ние?

- Изводите от това изследване показват, че изразяването на враждебност, омраза, унижаването на другия, агресията и обидата, са неразделна и социално приемлива част от онлайн-културата на младежите.
- Данните за разпространението на онлайн агресията сред младите хора (над 70% в някои изследвания) преувеличават вредата – в повечето случаи тя се възприема като “забавление”, а не като тормоз.

Къде сме ние?

- Децата, техните учители и родители имат сходно разбиране за насилието в Интернет.
- Възрастните подценяват колко важен елемент от насилието е експериментирането – вярват, че децата нападат познати, а всъщност не е така.
- Деца, родители и учители възприемат онлайн-тормоза като предимно безобиден начин за забавление.

Къде сме ние сред другите?

Развитият свят, към който принадлежи ЕС, а ние сме негов редовен член, от години алармира за опасните размери, които придобива кибертормозът сред подрастващите.

Тази есен – с 2 заключителни сесии, в Париж и във Виена, приключи специална 4-годишна европейска програма, финансирана от Европейската комисия за образование, с участници от 29 страни на ЕС плюс Израел, Австралия и Турция: Action ISO801 “Cyber-bullying: Coping with negative and enhancing positive uses of new technologies”.

Къде сме ние сред другите?

- Един от продуктите на програмата е специална брошура, озаглавена “Насоки за предпазване от кибертормоз в училищната среда: преглед на литературата и препоръки”.

Препоръки

Контент анализът на 54 насоки за предпазване от кибертормоз – действащи в различни страни от ЕС води до задаването на Общи насоки за страните членки на ЕС и тези, които биха желали да се възползват от получените научни резултати.

Препоръките обхващат следните 4 сфери на дейност:

1. Проактивни политики, планове и практики
2. Разбиране и компетенции
3. Коопериращи взаимодействия в общността училище-семејство
4. Социална среда

Проактивни политики, планове и практики

- Младите хора е необходимо да участват в училищната политика срещу кибертормоза, за да я чувстват като своя.
- Тъй като онлайн активността на младите хора не може да се контролира изцяло, по-добре е те да бъдат окуражавани, че са отговорни за собствената си безопасност, отколкото да им бъде забранявана или ограничаване дейността в Мрежата.

Разбиране и компетенции

Разбиране за това:

- ❖ Какво е кибертормоз и какви са формите му
- ❖ Какви са вредните ефекти за кибержертвите
- ❖ Какви са вредните ефекти за киберагресорите
- ❖ Какви рискове се поемат и какви могат да бъдат правните последици

Компетенции:

- ❖ Да не отговарят на съобщения – кибертормоз
- ❖ Да блокират определени ‘изпращачи’
- ❖ Да споделят доверително с по-възрастен човек
- ❖ Да използват онлайн служби и телефони, включително и тези на полицията

Коопериращи взаимодействия в общността училище-семејство

- Необходимо е създаването на такъв тип общност от учители, ученици и родители, на която подрастващите и младите хора да имат доверие, за да могат да споделят, че са станали обект на кибертормоз. Те трябва да имат сигурност, че агресорът ще бъде спрян.

Социална среда

- Необходимо е да се работи с младите хора, за да бъдат убедени, че жертвите на кибертормоз трябва да се подкрепят в и извън училище; че подобни инциденти не са забавление, а могат да причинят големи психологични и физически щети, някои завършващи с летален край.
- Оптимизмът идва от позитивните ефекти с дигиталните технологии, както и увереността за справяне с неблагоприятните последици от тях.

Заклучение

Моят отговор на въпроса в заглавието е:

- ❖ На външно (експлицитно) равнище – да съжителстват мирно, традиционна и онлайн култура в тесен смисъл
- ❖ На вътрешно (имплицитно) равнище – културата в широк смисъл конфликтуета онлайн, така, както и в действителността.

The background of the slide is a light beige color with a subtle gradient. It is decorated with numerous white butterfly silhouettes of various sizes and orientations, scattered across the frame. The butterflies are most prominent on the left and right sides, with some appearing as faint, larger-scale patterns in the background.

Благодаря за вниманието!

Координати за връзка: tstoitsova@nbu.bg